

23 Od Gomułki do Gierka

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XXXIX. Polska w latach 1957–1981. Uczeń:

- 1) opisuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i formy uzależnienia od ZSRS
- 2) charakteryzuje realia życia społecznego z uwzględnieniem specyfiki czasów gomułkowskich i gierkowskich
- 3) przedstawia i sytuje w czasie różnorodność kryzysów społecznych w latach 1968, 1970, 1976 i ich konsekwencje
- 5) opisuje narodziny i działania opozycji politycznej w latach 1976–1980

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: III 1968, XII 1970, VI 1976, IX 1976,
- cele opozycji PRL,
- postacie: Edwarda Gierka, Jacka Kuronia.

ROZUMIE

- pojęcia: Marzec 1968, tzw. partyzanci, „walka z syjonizmem”, ZOMO, Grudzień 1970, propaganda sukcesu, pułapka kredytowa, Komitet Obrony Robotników (KOR),
- potrzebę powstania opozycji demokratycznej,
- przyczyny antysemickiej kampanii w PRL po wydarzeniach Marca 1968.

POTRAFI

- przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wystąpień marcowych 1968 r.,
- scharakteryzować działania władz podjęte po wydarzeniach Marca 1968,
- przedstawić przyczyny wydarzeń grudniowych 1970 r.,
- przedstawić przebieg wydarzeń grudniowych 1970 r.,
- wyjaśnić okoliczności przejścia władzy przez Edwarda Gierka,
- scharakteryzować i ocenić przemiany gospodarcze czasów Gierka,
- przedstawić okoliczności wydarzeń Czerwca '76,
- przedstawić przebieg wydarzeń Czerwca '76,
- wyjaśnić wpływ wydarzeń czerwcowych 1976 r. na ukształtowanie się i działalność demokratycznej opozycji polskiej inteligencji.

CZAS ZAJĘĆ

1 godzina lekcyjna.

I. Wprowadzenie

Podajemy temat i cele lekcji.

W rozmowie nauczającej przypominamy powrót Władysława Gomułki do władzy w 1956 r. i jego działalność w okresie małej stabilizacji. Informujemy uczniów, że podczas zajęć przyjrzymy się dalszym etapom procesu budowy socjalizmu w PRL oraz skutkom społecznym, gospodarczym i politycznym tego procesu.

II. Rozwinięcie

Dzielimy klasę na grupy i wyjaśniamy, że ich zadaniem będzie posłużenie się metodą dramy (materiał dla nauczyciela) w celu przygotowania scenek przedstawiających rzeczywistość końca lat 60. oraz lat 70. Scenki ukażą sytuację w Polsce z punktu widzenia dwóch odmiennych opcji politycznych – władzy i społeczeństwa.

Rozdamy instrukcje ► .

Grupa I

Przygotujcie scenkę, w której przedstawicie okoliczności wystąpień studenckich w marcu 1968 r. Zróbcie to tak, jakbyście tworzyli ją na zamówienie PZPR.

Scenka może mieć dowolną formę (wystąpienie polityka reprezentującego władzę, wiec poparcia dla działań władz, informacja radiowa, audycja telewizyjna). Wykorzystajcie informacje z podrozdziału *Marzec 1968* (s. 176–178).

Grupa II

Przygotujcie scenkę, w której przedstawicie okoliczności wystąpień studenckich w marcu 1968 r. Zróbcie to tak, jakbyście przedstawiali te wydarzenia z punktu widzenia społeczeństwa.

Scenka może mieć dowolną formę (wystąpienie studentów, wiec poparcia dla strajkujących, protest skierowany do władz). Wykorzystajcie informacje z podrozdziału *Marzec 1968* (s. 176–178).

Grupa III

Przygotujcie scenkę, w której przedstawicie okoliczności, przebieg i bezpośrednie następstwa wydarzeń z grudnia 1970 r. Zróbcie to tak, jakbyście tworzyli ją na zamówienie PZPR. Zwróćcie uwagę na społeczną, gospodarczą i polityczną sytuację PRL.

Scenka może mieć dowolną formę (wystąpienie polityka reprezentującego władzę, wiec poparcia dla działań władz, informacja radiowa, audycja telewizyjna). Wykorzystajcie informacje z podrozdziału *Grudzień 1970* (s. 178–180).

Grupa IV

Przygotujcie scenkę, w której przedstawicie okoliczności, przebieg i bezpośrednie następstwa wydarzeń z grudnia 1970 r. Zróbcie to tak, jakbyście tworzyli ją z punk-

tu widzenia strajkujących robotników. Zwróćcie uwagę na społeczną, gospodarczą i polityczną sytuację PRL.

Scenka może mieć dowolną formę (wystąpienie robotników, wiec poparcia dla strajkujących, protest skierowany do władz). Wykorzystajcie informacje z podrozdziału *Grudzień 1970* (s. 178–180).

Grupa V

Przygotujcie scenkę, w której przedstawicie realia życia oraz wystąpienia robotników w Polsce w okresie rządów Edwarda Gierka. Zróbcie to tak, jakbyście tworzyli ją na zamówienie PZPR. Zwróćcie uwagę na społeczną, gospodarczą i polityczną sytuację PRL.

Scenka może mieć dowolną formę (wystąpienie polityka reprezentującego władzę, wiec poparcia dla działań władz, informacja radiowa, audycja telewizyjna). Wykorzystajcie informacje z podrozdziału *Putapka kredytowa* (s. 181) oraz *Czerwiec 1976* (s. 181–182).

Grupa VI

Przygotujcie scenkę, w której przedstawicie realia życia i wystąpienia robotnicze w Polsce w okresie rządów Edwarda Gierka. Zróbcie to tak, jakbyście tworzyli ją z punktu widzenia społeczeństwa.

Scenka może mieć dowolną formę (rozmowa osób stojących w kolejce, wystąpienia robotników, wiec poparcia dla strajkujących, protest skierowany do władz). Wykorzystajcie informacje z tekstu źródłowego (s. 181) oraz z podrozdziału *Czerwiec 1976* (s. 181–182).

Po upływie wyznaczonego czasu (ok. 15 minut) członkowie poszczególnych grup prezentują przygotowane scenki.

Treść lekcji nauczyciel może wzbogacić projekcją filmu *Edward Gierek* ▶ .

III. Podsumowanie

Uczniowie podejmują próbę wskazania zasadniczych różnic między propagandą a rzeczywistością oraz dokonują oceny różnych postaw ówczesnych Polaków.

Metody kontroli

Ćwiczenie 3 (zeszyt ćwiczeń, s. 60).

Praca domowa

Ćwiczenie 2 (zeszyt ćwiczeń, s. 60).

Materiał dla nauczyciela

Drama

Jest to metoda, która polega na wchodzeniu przez ucznia w różne role, np. przedstawicieli różnych grup społecznych, ważnych postaci lub uczestników wydarzeń historycznych. Uczniowie improwizują, angażując ruch, mowę, myśli i uczucia – drama nie polega bowiem na odtworzeniu wcześniej napisanej i wyuczonej roli.

Dzięki identyfikacji z odgrywaną postacią uczniowi łatwiej jest zrozumieć określone postawy i zachowania ludzkie oraz ich motywy i konsekwencje. Ponadto drama pozwala doskonalić umiejętność pracy w grupie, rozwija efektywną komunikację i empatię, a także pobudza wyobraźnię historyczną.

Do najważniejszych technik dramowych należą:

- inscenizacja improwizowana,
- pantomima,
- poza,
- rzeźba,
- stop-klatka.